ПОЈЕДИНИ БРОЈ 50 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. Претплата је 400 К на год., 200 К на пола године, а 100 К на четврт год. Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ д. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи се шаљу на уредништво „Заставе“: Нови Сад, Ђурчијска ул. бр. 16., а претплата на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица бр. 14. Рукописи се не враћају.

Издавалац „Застава“ д. друштво.

Број 11. Нови Сад, у недељу 16. јануара 1921. Година LII.

Свечано отварање Уставотворне Скупштине.

— Регент отворио Конституанту престоном беседом. — Велике овације Престолонаследнику-Регенту. — Добар утисак престоне беседе. — Осим комуниста и радићеваца све странке присутне. — „Комунисте у фесу.“ —

(Извештај „Застави“.)

Београд, 14. јануара 1921.

Данас је освануо диван, сунчан зимски дан и београдске улице, иако нису биле окићене заставама, оживеле су, особито околина зграде, у којој заседава Уставотворна Скупштина. Око 9 сати пре подне измаширала је војска: пешадија и коњица је повукла шпалир улицама, које воде до Конституанте, а артиљерија беше намештена у споредним улицама.

Народни посланици, осим комуниста и радићеваца, беху дошли у великом броју, а галерије и дипломатска ложа биле су препуне. Тачно у 10 с. пре п. отворио је III. редовни састанак Конституанте председник др. Иван *Рибар,* који беше у свечаном оделу са лентом ордена св. Саве I. степена. Присуствовали су сви министри, такође у свечаном руху. Пошто је прочитан и без примедбе оверен записник прошле седнице, саопштио је председник, да ће Њ. В. Престолонаследник-Регент *Александар* у 11 с свечано отворити Конституанту престоном беседом. Дотле одгађа седницу. Затим је председник са члановима владе и саборским биро-ом отишао пред улаз саборнице, да ту дочека Регента.

Мало пре 11 с. огласи грмљава топова, да долази Регент, кога је народ одушевљено поздрављао. Војска је одавала почаст, а музика је свирала све три химне. С Регентом у колима á la Daumont, у која беху упрегнута четири дивна коња, седео је председник министарства Никола П. *Пашић.* На улазу у парламенат поздравио је Регента председник Уставотворне Скупштине др. *Рибар* кратким маркантним говором. Кад се је јуначни облик младог Регента појавио у саборници, сви посланици и публика поустајаше са својих места и *приредише Регенту тако дуготрајне и одушевљене овације,* да је и сам Регент био очигледно тронут. Ово одушевљење народних посланика и самог народа најбољи је одговор на један безочни испад Продановићеве „Републике“. Регент је имао на себи дивну униформу гардијског пуковника.

Председник владе Пашић предао је Регенту текст престоне беседе коју је Регент звонким гласом прочитао. Посланици и публика су читање престоне беседе саслушали стојећки те су читање прекидали честим и одушевљеним усклицима одобравања. (Престону беседу доносимо у целости на другом месту. — Ур.)

Особито повољан утисак начинило је оно место у престоној беседи, где се говори о *правди* и на социјалном пољу, која и најсиромашнијем нашем суграђанину даје прилике, да се према способности попне на највиши степен у нашој Отаџбини.

После тога је Регент, праћен френетичним усклицима: Живео! напустио саборницу и с г. Пашићем се одвезао у свој стан.

Затим је председник *Рибар* отворио седницу и саопштио посланицима захвалност Њ. В. Регента на топлом дочеку. Затим је председник предложио за идућу седницу, која ће се одржати сутра у 4 с. по подне, овај дневни ред: 1.) Расправа о извештају верификационог одбора, 2.) избор одбора за измену пословника и уставотворног одбора. Сви посланици: Примамо!, а југосл. муслиманска организација виче: Не прима се! Нема устава! — Социјалиста Кристан крешти: Насиље! Превара. — Посл. др. Ж. *Продановић* (радикал) довикује југосл. мусл. организацији: Комунисте у фесу! — *Председник:* Предлог је примљен. Идућа седница сутра у 4 с. по подне. (Усклици: Живео председник!)

Престона беседа

којом је Њ. Кр. В. Престолонаследник-Регент Александар дана 14. јануара 1921. г. свечано отварио седнице Уставотворне Скупштине.

Господо Народни Посланици!

Божјом милошћу, безпримерном храброшћу и непоколебљивом оданошћу Народном, а помоћу Наших Великих Савезника, извршено је ослобођење и уједињење нашег целокупног Народа, које сам био срећан још пре две године свечано прокламовати и које је данас и међународно признато.

После избора за Уставотворну Скупштину, извршених у примерном реду и слободи, ми вас у нашем историјском Београду не дочекујемо у сјајним палатама. Наши претци и ми нисмо имали кад да мислимо на њихово подизање, јер сва пажња покољења, од Вожда па до данас, била је усредсређена само на наше ослобођење и уједињење. И Мој узвишени родитељ, Његово Величанство Краљ Петар I. живео је цео свој живот у жељи и нади, да доживи овај срећни дан. Остарео и изнемогао и савладан теретима, које је подносио с Народом за Народ, Он вам преко Мене, упућује Свој Краљевски поздрав: Добро нам дошли, браћо, из свих крајева наше простране и миле Отаџбине, са жељом да сретно извршите свој велики хисторијски посао! Оружје је дало свој прилог за данашње стање, нека га мудрост Народних Посланика допуни и крунише.

Господо Посланици!

Уверен сам, да ће те при измени мисли о стварању Устава, имати пред очима само опште добро нашега Народа, и да нећете изгубити из вида, ниједног тренутка да је наш Народ вековима страдао и трпео под непријатељима, који су са Истока и Запада нагрнули и омели Његово јединство и стварање једне јаке државе, трошили Његову снагу и проливали Његову крв на јачање моћи освајача. Само дубока нада, да ће једном доћи тренутак Његовог ослобођења и националног уједињења, одржала Га је у животу.

Господо Посланици!

Моје поверење у Народ је неограничено. Он је својом политичком свешћу на висини задатка који је пред нама, и тај задатак има да буде свршен тако, да наш Устав својим установама и перспективама, које створи, постане велики темељ нашег свестраног напретка. (Живео!)

Наши стари населили су, а ми смо ослободили и први пут ујединили своје народне области у једну државу. Она је, — та једна држава — наше прво добро, наша највећа тековина. Устав има да је окружи свим модерним условима трајности, стабилности и даљег развијања. Истражујте и утврђујте, Господо Посланици, те услове. У томе су ваша права и ваша слобода потпуни и ујемчени. (Живео!)

Ја сврћам пажњу на један од услова. Мислим, најважнији: то је Правда. Правда свима деловима нашег Народа, Правда свима вероисповестима. Правда и великим и малим, јаким и слабим. Правда свима, који и нису нашега имена и племена, али су наши суграђани.

Развој друштва и државе, нарочито истиче нашој пажњи економску правду. Опште је уверење у свету и општа тежња, да ње буде све више и више. Једино тако ће се људска цивилизација обезбедити од досадашњих периодичних потреса. Верске борбе међу људима и народима, нестају или одлазе у позадину. И националне ће се борбе ублаживати, али ће се заоштрити привредне, ако у све своје мисли и радње у економском и социјалном животу и односима, не уносимо тежњу за правду. (Бурно живео!)

Тако ће наша држава, заснована на пуној равноправности и најширем демократизму, омогућити хармонично развијање народних сила, и отворити пут и најсиромашнијем, да својим радом и умом дође до највећег угледа у друштву и највишег положаја у држави. (Бурно и дуготрајно живео!)

Господо посланици!

Милијони наших палих јунака, којима нека је до века слава и хвала (сви посланици кличу: Слава им!) оставили су нам аманет, да Уставом обезбедимо наше народно и државно јединство.

У то име нека је срећан рад Уставотворне Скупштине; нека је благословен Богом, и нека буде завршен на радост како целог нашег Народа, тако и наших опробаних пријатеља и нека поведе наш целокупни Народ великој и славној ери у светској историји.

Да живи наша мила отаџбина! Да живи наш Народ Срба, Хрвата и Словенаца! Да живе сви грађани наше младе отаџбине! (Бурно и дуготрајно: Живео краљ Петар! Живео Регент!)

Херцег-Босна, Радић и „Демократија“.

I.

Резултат бројни избора за Конституанту у Херцег-Босни изненадио је и у нашој држави оне кругове и особе, који нису познавали доратне људе и прилике у тим покрајинама, нису пратили, шта се онде догађа од времена ослобођења, па су стога све олако узимали и пропустили прихватити мере, да од зла, које 40-годишња црно-жута, Српству крвничка управа и 7-годишњи ратови онде створише, не буде горе.

По том бројном и изборном резултату од 63 посланичка мандата Херцег-Босне припало је српским радикалима 12, „демократима“ 2, муслиманима 25, а осталих 24 мандата разделише друге странке и фракције, које и онде иступише о тим изборима.

Испоставило се, да је за тај бројни изборни резултат највише крива „демократска“ такозвана интелигенција, и то не само она књишка, у Херцег-Босни и изван ових земаља. Ону прву, урођену, њу је скоро полувековни коруптивни црно-жути режим у толикој мери био разгубао, да је и у ери ослобођења готово сву своју бригу уложила у то, како ће и за даље у земљи и држави што боље — удомити себе! Они други, „демократе“ из Загреба и Београда, они те своје пришипетље, не питајући народа, повукоше одмах у привремени парламенат, да помоћу њиховом у овоме и у држави што боље загосподаре у — своје партизанске и особне скроз саможиве рачуне!

То се није омакло ни нашој српској браћи у Херцег-Босни. Разочаран и озлојеђен са таког неродољубивог и непатријотског поступка, један део њихов је о изборима *одбацио те демократске намеснике* тако одлучно, да они од њихових првашњих самоименованих 28 „посланика“ тешком муком, тек уз помоћ остатака, једва прогураше двојицу. Напротив је исти део бирача, насупрот свима ујдурмама тих „демократа“, мандате наших радикала са 2 повисио на дванаест. Већи пак део српских бирача уздржао се од избора, да тиме даде видна израза својем негодовању према политици, коју су надлежни државни фактори за две пуне године у Херцег-Босни водили односно трпили, на очигледну штету и државе и народа и династије.

Мало час поменуте бројке изборног резултата у Херцег-Босни раздрагале су ванредно све могуће спољашње и унутрашње јавне и притајене противнике и диндушмане ове наше нове државе, Србије и Српства у првом реду и највећма. Сасвим је разумљиво, да се у том колу нашао и први и најгрлатије огласио и Ст. Радић, са којим су и браћа Прибићевићи још пре слома Хабзбурговаца имали извесна сношаја, а од ових избора копали су неуморно, да с њиме буду, рећи, на доброј нози. Отуд је Радић и похвалио Милана Прибићевића као првокласног политика, разуме се са гледишта интереса — његове републике!

У тој неизвештаченој скроз истинитој раздраганости кликнуо је црно-жути хрватски месија Радић танко гласовито, како су — „*избори* (за Конституанту) у Босни и Херцеговини *разорили илузију,* да су Босна и Херцеговина — *српске* земље!“ Колико је тај усклик по језгру лажан, а по циљу злурад и промашен, сведочи најбоље то, да ни сам

Радић ни сада није имао петље изјавити, чије су или чије би имале бити покрајине Босна и Херцеговина, кад исте, по њему, нису српске!

Већ сама та чињеница доказује неоспорно и непобитно, да су *Босна и Херцеговина биле српске, да су то и данас, и да ће то и остати,* ма колико се то не свиђало противницима и злотворима Србије и Српства заједно са Ст. Радићем.

Ако је Стипа Радић о томе зар двоумио, није токорсе био начисто о српском обележју Херцег-Босне, зашто он, то своје противсрпско уверење није јасно и несумњиво објавио Херцег-Босни још пре избора за Конституанту и зашто он у те изборе не уђе са покличем, да Херцег-Босна — није српска?! Да је тако радио, а био је дужан то учинити, тада би од народа тих српских земаља добио одговор, који би га за увек излечио, да се у погледу српског обележја Херцег-Босне гради шашав и топаласт!

Овим бисмо свршили са Радићем у овој ствари, да орган демократске југовине, Прибићевићева „Демократија“ у том зар питању није у поводу тог напада стеклишко-републиканског месије забасала правцем и начином, који би гледе српског обележја Херцег-Босне могли погонити воду на црножуту воденицу Радићеву и компаније му видне и — лоше скривене!

Уместо да Радићу, кад се већ упустила с њиме, укратко исправи главу, очи отвори и уста зачепи, забасала је она, „Демократија,“ у извесна разглаголствија, која потврђују тек само толико, да су њене госе у Радићеву насртају осетили и швигар оних својих грехова, са којих је дошло до тога да Стипа Радић о Херцег-Босни тако подмукло и злурадо прозанати. Швигар тај пуца немилосрдно по њиховој савести, услед чега се иста у ступцима „Демократије“ превија као и она гује у процепу.

„Демократија“ је хтела своје госе да опере и спасе од тих греха, али је, видећемо, у томе била лоше среће, јер уместо тога она је и њих и себе још већма поклопила и још дубље заглибила.

О томе у наредном броју.

Питање о предаји недржавних школа држави и понашање садањих издржаваоца тих школа према овоме питању.

На челу свакога броја овдашњег немачког листа „Deutsches Volksblatt“-а стоји:

„Немачке школе су наше најсветије очинско наслеђе! Немци, не дајте Ваше школе!“

Ја не знам од куда то сада, да се наше Швабе од једном претворише у тако велике националисте, те неће да предају школе држави, док су им све њихове школе за време Мађара биле државне. Ми врло добро знамо, да је скоро без изузетка сва немачка интелигенција услед тога била помађарена и да баш та интелигенција и сада још води стару политику помађаривања међу овдашњим Немцима. Дакле, баш ти ренегати сада се натурују за националне апостоле Швабама. Пре су их водили у Пешту, а сада? Сигурно опет тамо, јер не могу они заборавити и преболети крах Мађарске и њеног интегритета, чији су чврсти браниоци били. Ми знамо, да су они верно служили тој Мађарској и то може бити вернije, него и многи Мађари. У тој служби стајале су све школе, које су похађала деца немачког матерњег језика. Немачких вероисповедних школа једва ако је и било, па и ту је био какав Мађар учитељ, који је постепено ту школу претворио у чисто мађарску школу. А где су са нама били измешани, тамо су чинили сметње нашим вероисповедним школама и наносили нам пакости. Једном речју, они су и душом и телом били Мађари, што су и сада, а њихове школе биле су државне са мађарским наставним језиком и служиле за помађаривање.

Па када ово знамо, како је могуће то да се Швабе позивају, да не предају немачке школе нашој држави, које су они, као бајаги наследили од очева. Који су то оци од којих су наследили немачке школе? Од Мађарске? Јер они нису ни имали својих школа за време Мађара. Или они мисле, да смо већ заборавили што је пре две-три године било? Ми и нећемо да будемо злопамтила, што смо и доказали, али исто тако нећемо допустити, да се под видом народне школе крију пропагатори туђе државе, који хоће да стварају у нашој држави неред и незадовољство.

Нећу да клеветам никога, али без мало изузетка сви су ти помађарени учитељи, још увек стари.

А шта ћемо да кажемо за њихово помађарено свештенство, које је са олтара ширило мађаризацију, где она нетакнута још и сада тиња и оданде се проповеда и шири те се због тога они највише опиру и народ отворено буне, да не предаје своје школе држави. Ми пак стојимо као немоћни или у недоумици, те не знамо шта ћемо и како да поступимо. Нас многа горка искуства уче, да енергично треба поступити увек, када је у питању наш народни интерес. Ми не смемо дозволити, да се католички апат-плебаноши испрсавају у школским одборима и наводе неуке људе да се одупру наређењима Министра Просвете или да негирају наређење Школског Надзорника и да се још много што шта, што се зна и не зна, може дешавати у овој нашој Југовини. Није ни чудо, што ми имамо толико разорних елемената у нашој богатој држави, јер, када би владала слога, мир и љубав, било би највећег благостања. Они су напипали где смо ми најслабији, па сада то искоришћују, на нашу грдну штету. А какве зле последице могу отуда произаћи, то је свима јасно.

Још ћу да напоменем, да овако не раде само католички свештеници, већ тако исто раде и то још насилно и против воље народа и евангелички и реформатски свештеници те се, и из овога може закључити, да је мој горњи навод, о улози ових свештеника, тачан.

Зато је дужност наших власти да настоје, да се свако наређење има строго извршити, а ренитентни казне и са места уклоне. Јер закон ма како да је добар, он је ипак мртво слово а хоће ли он донети добра, то зависи од оних, који га извршују. То нарочито вреди у овом случају, те због тога треба растумачити немачком народу, да овакав поступак њиховог свештенства није ништа друго, него измећарство. Јер наш школски закон даје могућности, да у државној школи свако дете добије наставу о свом матерњем језику. Па нашто ова упорност? Одговор на ово питање имате напред, а како треба прибавити важност закону и одржати углед наших државних органа и то сам навео, само треба имати још и осећај правде, законитости и реда, па ће и наше ствари на боље поћи.

На позванима је, да обрате своју пажњу и на ове ствари, на што нарочито с кренем пажњу Г. Министру Просвете, да не даје повода оваким личностима, које га посећују, да по повратку раструбе по целој Бачкој, како су они са Министром разговарали и како ће све бити како они желе. А закон, а углед овдашњих школских власти? То је споредно. Али, тако се не одржава ауторитет, тако се не може прибавити поштовање према закону и на тај начин смо изложени подсмеху. Овога би сада доста било. Јер ако је за вајду и оволико је доста.

Нови Сад, 11./I. 1921. г.

М. В.
учитељ.

Нови Сад, 14. јануара 1921.

— **Организовање одбране од комунистичког насиља.** Брзојавна Агенција „Војводина“ јавља из Београда ово:

„Отмени београдски трговци и занатлије раде сада на организацији *народне гарде,* која би иступила у случају побуне антидржавних елемената“.

Истој Агенцији јављају из Вуковара: „Вуковарске власти настављају претрес против вуковарских комуниста. До сада је *ухапшено* преко 30 комуниста, међу којима се налази и председник вуковарске комунистичке организације Иван *Бек,* те два секретара: Јован *Шипош* и Богумил *Херман.* Овај последњи је и *војни бегунац.* Полиција ће ухапшене отпремити у осечко држ. одветништво“.

Као што се види, ниједан од коловођа вуковарских комуниста није Србин ни Хрват: све су то уљези, од којих је једном мрзак поштен рад, другом пушка у служби отаџбине те хајд' у комунисте. Све су то агенти наших унутрашњих и спољашњих непријатеља.

— **Нови нацрт Устава.** Влада г. Пашића је учинила извесне измене у нацрту устава, који је израдила Веснићева влада. Тако је у члану 14. где се говори о штампи, додато: да новине могу бити забрањене и због изазивања верског и племенског раздора као и мржње против државе.

Створен је чл. 20. који гласи: нарочитим законом ће се заштитити чиновништво у државној служби а тако исто и државна служба од партијско-политичког утицаја.

У чл. 26. је о објави рата стављено, да краљ објављује рат. Ако земља није нападнута или јој рат није оглашен, потребан је претходни пристанак парламента.

Члан 31. о престолонаслеђу је измењен и ова влада је дала овакву редакцију: „У Краљевини С. Х. С. влада Петар I. Карађорђевић. Краља Петра наслеђује Престолонаследник Александар и његово мушко потомство из законитог брака по реду прворођења. Кад Краљ нема мушког потомства, он ће одредити себи наследника из побочне линије с пристанком Нар. Представништва. За то је решење потребно половина више један од целокупног броја Народног Представништва.

Израђен је нарочити одељак „Намесништво“ које наступа: кад је краљ малолетан и кад је трајно неспособан због душевне или телесне болести. Намесника има три.

У чл. 42. усвојен је дводомни систем. Народ. Скупштина би имала 300 посланика а сенат 100. Бирачи који бирају сенаторе, морају бити старији од 30 год. Сенат се бира на 9 год.

У чл. 57. додато је, да министри могу бити без портфеља и да могу имати своје помоћнике — државне подсекретаре, који узети из парламента не губе мандат.

У чл. 62. утврђен је број области 35 са 200—600.000 становника. Области Београда, Загреба и Љубљане са 800.000 душа. Областима су поверени послови: обласне финансије, јавни радови, сточарство, виноградарство, воћарство, шумарство и техничко привредно побољшања у опште; управа обласним имањима, народно здравље, месна безбедност, саобраћај, просвете итд.

У чл. 71. предвиђено је, да је седиште Касације у Загребу.

Додато је то, да се судије пензионишу у 65, а председник Касације у 70 год.

Остале одредбе су остале онакве, како су у првом пројекту биле израђене.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Судбина Баје и Печуја.

Г. Драшковић, Министар Унутрашњих Дела, састао се у Баји на други дан Божића са пријатељима грофа Карољија, г. г. Линдером, Ловасијем и Хофманом. Они бораве у Печују и одлучни су непријатељи данашњег мађарског режима. Они траже да се изврши Трианонски Уговор, али да Баја и Печуј са околином остану под нашом управом, све док се прилике у Мађарској не промене, док тамо не завлада слободоумнији режим. Они траже за те области извесну автономију у границама наше државе; крунске новчанице хоће да промене са динарима, да би на тај начин поправили своје финансијске и економске прилике. Плаћали би порез, примили би наше власти, а и дали би нам све олакшице при набавци угља из печујских рудника. Г. Драшковић је о своме састанку реферисао влади.

Италија и Чехословачка.

Чехословачки министар г. Бенеш одлази у Рим са стручним експертима ради склапања трговинског уговора с Италијом. Чехословачки листови истичу том приликом да је рапалски уговор донео велике економске користи нашој држави, и да смо ми велики конкуренти Чехословачкој услед наше појаве на италијанским тржиштима.

Мађарски престо.

Париски лист „Матен“ доноси разна мишљења о питању мађарског престола. Сви се у главноме слажу у томе, да се у Мађарској може повратити стара монархија, ако на то пристану суседи њени. Суседне државе пак, вели се, с правом се опиру повратку бившег краља Карла. Од њега није бољи кандидат ни надвојвода Албрехт. О надвојводи Јосифу још би могло бити говора, ако би на то пристали суседи, нарочито пак наша Краљевина.

Бечки јади.

Из Беча јављају да се садашња аустријска влада налази у кризи и да ће морати да одступи. Она је тражила веће кредите код савезника, који су одговорили да ће Аустрија добити кредите само у том случају, ако буде имала владу са јаким ауторитетом и ако то буде коалициона влада. Нову владу треба да састави човек који не припада ни једној политичкој групи.

— На једној бечкој анкети предложено је, да се на једној седници народне скупштине поднесе законски предлог против кријумчарења и повећања цена. Према томе ти би се изгреди казнили са новчаном глобом до 500.000 круна и казном тамнице до 10 година. Неки су ишли тако далеко, да су захтевали за те преступе смртну казну и батинање.

Два бивша ортака.

Два бивша ортака, Аустрија и Мађарска — деле заједничку имовину. 12-ог јануара су отпочели о томе преговарати у Бечу. Мађари траже укупно 60 милијарди круна у име онога што су они уложили у заједничке установе. Мађари траже свој део од свега: од вредносних предмета, уметничких дела, диплома, свој део из царско-краљевске архиве, и од заједнички подигнутих царских и дипломатских зграда.

Прилике у совјетској Русији.

— Бољшевици војници беже. — Совјети под притиском сељачких устанака. — Војска Перемикина и Балаховића. — Повратак немачких комесара из Русије. — Библија за Русију. — „Извоз“. — Одлазак Красина. — 10.000 шалаца. — Нова конференција савезника. — Без нове Русије нема нове Европе. —

Из сигурних извора саопштава се да је по наредби совјетске владе 6-та црвена армија повучена са естонске границе и да су њу замениле трупе пукова петроградског реона. Ова је мера предузета стога, што се у редовима бољшевичке војске 6-те армије, пошто је пала дисциплина, јавља врење међу војницима 4-те дивизије и да се због тога 6-та армија распушта.

Из преговора са представницима устаничких одреда, што оперишу у Корелији и у губернијама Псковској, Петроградској и Новгородској, у Белој Русији, на Украјини и у Кубану, пуномоћник, који је отуда допутовао ради саветовања са Борисом Савинковим, изражава да се сеоски покрет устанка распростире и шири од Мурмана до граница Грузије, и да устанак узима размере не остављајући у сумњи да ће совјетска влада првога пролећа имати да води огорчену борбу са побуњеним сељацима. Саопштења разних агената, који уредно пристижу из Петрограда, Москве и Сибира, потврђују вести о отпору, који показују сибирски сељаци према бољшевичким одредима, који су тамо дошли да реквирирају храну и намирнице. Те исте вести саопштавају, и о незадовољству које све више расте у црвеној армији и о животу који је у великим варошима постао неиздржив.

Руска војска генерала Перемикина, пре краткога времена разоружана у источној Галицији, после њенога прелаза преко реке Збуча, биће за неко време интернирана у Ломинској и Сједленској губернији. Војска генерала Балаховића биће пребачена у Познањску, где су за њу припремљени нарочити концентрациони логори.

„Опште Дело“ саопштава: Као што је познато, немачки комунисти бавили

су се у Совјетској Русији. Нису ови гости дуго могли бавити се у Лењиновој царевини: сви се они враћају кући — радикално излечени од бољшевичког припадништва. Карактеристична је једна маленкост: када су немачки раденици изјавили своју жељу да се врате назад, то су их пре свега ставили у затвор и тек на енергичан протест немачког представника у Москви приморана је била чрезвичајка да ослободи и пусти затворене Немце раденике. А на граници ови раденици немачки, који су се кући враћали, били су опљачкани. Између осталога запазили су у тим придошлицама нежељене конкуренте и због тога су се непријатељски понашали према њима.

У финским штампаријама учињена је поручбина 80.000 комада Библије, која је одређена за совјетску Русију. Запажа се да се у Русији осећа појачана тражња Библије, које апсолутно никако и нема у продаји.

„Извоз“ совјетске Русије захвата широке размере: норвешке власти понова су ухватиле товар, који је приспео допловивши са обале Мурмана у Варде и то на неколико рибарских бродова. Тај товар износи 300.000 килограма из агитационих списа бољшевичких који су штампани на свима европским језицима.

Лондонски дописник „Тана“ саопштава: Красин је одлучио да отпутује из Лондона 8. јануара. До свога повратка он је још једанпут посетио Роберта Горна за преговоре по неколиким тачкама пројеката трговинског уговора.

Красин предпоставља да се врати у Лондон кроз 3—4 недеље, али је вероватно, да ће њега заменити Литвинов. Овај последњи води противу Красина кампању, осуђујући га и окривљујући га за недејство као и за одсуство енергије.

Совјетска влада обавестила је угарског председника министарства Телекија о томе, да је она издала наредбу да се ухапсе 10.000 ратних заробљеника, а од тих 470 људи, који припадају првим и најотменијим аристократским мађарским породицама. Ослобођење њихово и живот зависи од одлуке, каква ће бити изречена на комунистичком процесу комунистима на суђењу у Пешти.

Сенатор Клофач, социјалиста, у разговору са сарадником листа „Трибуна“ — изјавио је да Европа очекује Русију, те дакле да нова Европа не може постојати без нове Русије.

ВЕСТИ

— ПОЗИВ: Чланови месне радикалне организације у Новом Саду позивају се на састанак данас у недељу по подне у 5 сати у гостионицу код Ј. Башића.

— Добровољцима у Новом Саду. Позивају се сви новосађани добровољци да у недељу 16. о. м. пре подне у 9 часова дођу на скупштину, у просторијама Савеза, ради оснивања Аграрне заједнице (као задруге) која је на широј конференцији у начелу прихваћена. На истој скупштини ће се и конституисати управа задруге. Молимо чланове (интелигенцију) да се овога пута одазове у што већем броју, а не као досада. *Председништво.*

— Матица Српска у Новом Саду. Бесплатно се́ло за народ уз сарадњу свих српских просветних удружења новосадских, приређује се у Трандафилкиној Соколани у недељу 16. јануара у три сата по подне, с програмом: 1.) Село отвара секретар Матице Српске; 2.) Руске песме, пева гђа Горскаја, члан опере Српског Народног Позоришта, уз пратњу гласовира; 3.) Декламација; 4.) Певачко Друштво Невен пева; 5.) Покојни Сава, приповетка из светског рата, од Вељка Петровића, чита ***; 6.) Наше Приморје, са сликама на платну. Почетак у 3 сата. Приступ свакоме слободан.

— Покраден Новосађанин у Пешти. Александар Пајор, бивши управитељ новосадског биоскопа „Јелисавете“, а сада шеф новосадског филмског подузећа „Глобуса“ бавио се пре неколико дана у Пешти и том приликом му је нестао чек од по милиона круна. Када је Пајор приметио крађу и пријавио банци где је требао дићи новац, било је већ доцкан, јер је нека госпођа Полак већ однела била новац. Пајор је обећао 100.000 круна ономе, ко пронађе крадљивца.

— Саобраћајне вести. У Босни је на свима пругама успостављен нормалан путнички и трговачки саобраћај. — Крајем овог месеца састаће се у Суботици наши и румунски делегати ради преговора да би се успоставио директни саобраћај између наше Краљевине и Румуније.

— Српска државна мушка грађ. школа у Паланци треба једног наставника(-цу) ма које струке. Компетенти нека се обрате управи школе. Наставник ће поред плате уживати и дрва за огрев.

— Забрањени листови. Министарство Унутрашњих Дела забранило је улаз у нашу државу свима бољшевичким листовима, који излазе у Аустрији и Немачкој.

— Прима балерина Српског народног позоришта гђица Валенциа Вељина отвара балетну школу за уметничке и балетне игре. Ученице и ученици могу се пријавити у канцеларији срп. нар. позоришта од 3—4 с. п. п. сваки дан осим недеље и празника.

— Нов земљотрес у Јужној Америци. Амерички листови јављају, да је прошле недеље опет било врло јаких земљотреса у Јужној Америци и да је пропало неколико села и погинуло око 7000 душа. Ови земљотреси свакако ће бити последица унутарњег рушења земљиних слојева.

— Задружна Господарска банка д. д. у Љубљани отворила је подружницу у Сомбору, која послује у улици Др. Лазе Костића бр. 3. 69 1—1

— Женске болести: Професор Winckel у Минхену, писац научне књиге о женским болестима, посведочује, да је повољно деловање горке воде „Franz-Josef“ доказано и његовим истраживањима. 204 1—1

Брзојави.

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Н. Сад.)
(Најновије. Примљено из Беча преко Загреба.)

Оставка француске владе.

Париз, 15. јануара. Француска влада под председништвом Лега, поднела је прекјуче демисију. Милран, председник републике поверио је јуче саставнове владе Пере-у, председнику Народне Скупштине.

Д'Анунцијева „плава књига“.

Трст, 15. јануара. Д'Анунцијо намерава још пре избора издати тако звану „плаву књигу“, која би садржавала опис (историјат) како је он радио у потпуном споразуму са италијанским владиним круговима, који су га наговарали, да се у интересу Италије опире извршењу рапалског уговора.

Поштарски штрајк у Бечу.

Беч, 15. јануара. Штрајк поштанских намештеника траје и даље. Досада није дошло до нереда, било је неколико „штрајкбрехера“, које су поштари напали. Полиција се умешала и створила реда. Влада је у петак у вече држала до дубоко у ноћ већање, на коме ће се решити да се удовољи захтевима поштара, пошто се влада боји општег железничарског штрајка.

Совјетска руска влада против штрајкача.

Копенхаген, 15. јан. Совјетска влада је издала одредбу против штрајкача. Штрајкач се казни са пет година тамнице, а породици му се одузима карта за животне намирнице.

Грчки краљ у Малој Азији.

Париз, 15. јануара. Грчки краљ отпутовао је у Малу Азију, куда су отишли и већи грчки војни одреди.

Управник: **Јаша Томић.**
Уредник: **Јанко Перић.**
Одговорни уредник: **Трива Милитар.**

Бр. 59—II/1920.

Објава.

Објављујем, да следећи двоје намеравају једно с другим у брак ступити и то:

Младожења: **Јосиф Хенрик Маркс,** нежењен, поштански чиновник, рим.-кат. вере, 23 год. стар, место рођења и становања Земун, родитељи Јосиф Маркс и Марија Грегец.

Невеста: **Хелена Гертнер,** неудата, ауг.-ев. вере, 20 год. стара, место рођења и становања Кулпин, родитељи Кароль Гертнер и Магдолна Вајс.

Позивам све оне, којима је познато каква законита препрека за склапање брака именованих или каква околност која искључује њихов слободан пристанак, да то мени непосредно или путем онога општинскога поглаварства, односно матичара код којега је објава извешена, пријаве.

У *Кулпину,* 24. децембра 1920.

Милан Милутиновић, с. р.
матичар.

60 1—1

Стечај.

На оставком упражњено место **комесара насипа** при Панчево-ковинској задрузи за заштиту од поплаве и уређење унутарњих вода расписује се овим стечај. Позивају се сви они, који на ово место рефлектују, да своје са сведоџбама о стручној спреми, досадашњем занимању, здравственом стању и знању језика снабдевене својеручно написане молбенице најдаље **до 20. јануара 1921. год.** поднесу задружној Управи, јер доцније приспеле молбенице неће се узети у обзир.

Са овим местом скопчана су следећа берива; годишња основна плата 1000 круна, 5 пута понављајући се петогодишњи доплатак од 12%, путни паушал год. 1000 круна, стан са баштом у природи, 3 јутра оранице, 400 м. насипа за сенокос, сеча дрва за гориво, за сада 42 круне дневни скупарински доплатак и за сваког члана породице год. 600 круна породични доплатак.

У привременом својству именовани поставиће се дефинитивно тек после једногодишњег беспрекорног службовања.

Наименовани дужан је своје место у најкраћем року заузети, о чему се већ у молбеници има изјаснити.

Панчево, 28. децембра 1920.

Управа Панчево-ковинске задруге за заштиту од поплаве и уређење унутарњих вода.

55 1—1

Новосадско Удружено Друштво воћарских и повртарских трговаца

налазеће се у ликвидацији, одржаће своју

редовну главну скупштину

20-тог о. м. у 3 сата по подне у кући г. Андрије Сечујског, те на исту овим

позива своје чланове.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај ликвидационог одбора.
2. Приказ и решење биланције и резултата и опроштај ликвидационог и надзорног одбора.
3. Избор новог ликвидационог и надзорног одбора.
4. Евентуални предлози.

Нови Сад, 13. јануара 1921.

70 1—1 **Ликвидациони Одбор.**

Једина продаја производа творнице:

Хофхер и Шранц

од вршаћих и мањих пољопривредних машина, разног алата, машина за : алате и потребних :

делова за паромлине, творнице и радионице.

ХЕНРИК ЕРДЕШ И ДР.
НОВИ САД

Телефон бр. 335. Темеринска ул. 8.
40 1—3

„Трговац у Бечу“

Србин 26 год. стар са врло лепом радњом у центруму Беча, желио би се женити са поштеном Српкињом из добре породице са готовином од 30.000·— Динара.

Озбиљне понуде с фотографијом под строгом дискрецијом слати на адресу

„Панчевац“
1/1 adresse Josef Münz
WIEN III.
Fasangasse 28.

62 1—2

Продајем кућу

у Бешки, (Срем) у којој се налази већ преко 20 годна мануфактурна и мешовита трговина. Иста се налази у средини на најживљем месту, трећа од од општинског дома.

Продаја ће се извршити **на дражби** у **недељу 30. јануара** 1920. год. по новом, у просторијама исте зграде.

Вадијум је 10.000·— круна који се има положити пре почетка дражбе.

Даљни услови могу се дознати пре дражбе на лицу места, а ко жели исте пре дознати нека се обрати директно усмено или писмом на власника 63 1—4

Милана Анђелића трговца
Београд, Кнез Михајлова 9.

КОЛИНСКУ ЦИКОРИЈУ

препоручујемо најтоплије нашим домаћицама. Домаћи производ Колинске творнице у Љубљани. 13-26

11

ШПЕЦЕРАЈСКИ НАМЕШТАЈ

подесан и за мешовиту радњу **продаје се врло јефтино.** Поближе извешће код **Саве Тотовића, — Нови Сад,** Житни трг број 12. 48 3—6

У Београду у центру вароши
ИМАМ ЛОКАЛ ПРАЗАН

подесан за сваку трговину. Тражим компањона са капиталом. За услове Доситијева број 3. **Јовану Илијћу.** 22 3—3

КЊИГОВОЂА

који влада потпуно српско-хрватским и немачким језиком, лепим рукописом, плата добра

може место одмах наступити

код једне трговачке фирме деон. друштва у Новом Саду. Обратити се на администрацију овог листа.

39 3—3

КАМЕНИ МАЈДАНИ

Друштва за Техничка Предузећа
„ПИОНИР“

Београд, Кнез Михајлова 50. — Телеф. 853.

Друштво „ПИОНИР“ располаже сопственим мајданима кречњака у Кнежевцу 8 км. удаљеним од Београда.

Препоручује две врсте камена кречњака: плавог и белог:

Плави кречњак веома тврд и одличан за израду шосе-а, осигурања насипа и обала и као за шљунчани застор за железнице.

Испорука у свима количинама, према потребама, као шодер и ломљен камен.

Бели кречњак, најбољи камен за зидање зграда, мостова и др. објеката, специјално одличан за израду тесаног камена за фасаде грађевина, мостова и сличних објеката. 266 8—10

УКАЗ

није, него огроман добитак получите, ако још данас наручите ценовник за ципеле и конфекциону робу код велетрговине и разашиљајуће куће Р. Стермецки, Целје број 321. Словенија.

Цене чудновато ниске а избор огроман. Што не одговара, замењује се или се врати новац. 297 8—8

Овим извештавам моје поштоване муштерије, да сам мој

женски помодни салон

из Вуковићевеве улице бр. 18.

у Ћурчијску улицу број 10.

преселио, те израђујем и даље све послове моје струке најбоље и по најумеренијој цени.

ФРАЊА СУРА
женски помодни салон.

75 1—1

Част нам је пошт. грађанству Новога Сада и околине на повољно знање ставити, да смо све просторије

Хотела Јелисавете

поново преоправили и уредили тако, да смо у томе положају, да све наше досадање пошт. госте можемо у сваком погледу најбоље да задовољимо.

Нови Сад, 12. јануара 1921.

С поштовањем

Ковач и Бауер.

64 1—1

У Новом Саду у Темеринској ул. код Канала

Приспела ми је велика количина

ДРВА ЗА ГРАЂУ

коју продајем по најнижој цени. За целу зграду потребан дрвени материјал кад се купује дајем велики попуст.

ЗА КОЛАРЕ

I. врсте славонске беле јасеновине, брестових трупаца и :- резане јасенове планке. -:

!

ДАСКЕ ЗА СТОЛАРЕ

I. врсте, право реване од меканог и лако израђивог дрвета, тако исто суха бела јасеновина за израду најскупоценијег намештаја. :-: :-:

Бечинског цемента

у свакој количини издајем са :-: стоваришта. :-:

Све по најнижој цени!

С поштовањем:

Ђурица Лишић грађарски трговац **Нови Сад,** Темеринска ул.

391 8—30

НА ВЕЛИКО | НА МАЛО

ЈЕФТИНО!

НАЈВЕЋОЈ ТРГОВИНИ ГАЛАНТЕРИЈЕ И МУШКЕ И ЖЕНСКЕ РОБЕ

ДУШАН С. МОНАШЕВИЋ

Ћурчијска 23. — НОВИ САД — Телефон 338.

ПРИСПЕЛЕ СУ

велике количине ове робе:

ЗА МУШКЕ:

шешира, капа, кошуља, гаћа, краватни, самовеза, крагнова меканих и тврдих, каучук-крагнова и манџетни, соколских мајица, хозентрегера итд.

ЗА ЖЕНСКЕ:

белог рубља, гарнитура, комбинежа, доњих сукања, пруслука, чарапа, рукавица, ширмова, велики избор велова, венаца, пукета и цвећа за невесте, чипканих пруслука, разних фулова за штрикање и многих другихпомодних и ауфпуц ствари.

ЗА ДЕЦУ:

чарапа, капа, шешира, рукавица, хозентрегера и т. д. :-: :-:

1 вагон моде и ауфпуц дугмета све врсте.

Когод дође у Нови Сад да пазари, нека у своме интересу посмотри цене у излозима моје радње.

Поруџбине на велико отправљам брзо.

68 13—

Послуга брза и тачна. | Цене јефтине и утврђене.

Позив.

П. н. г. г. деоничари

Голубиначке Штедионице д. д. у Голубинцима,

овим се учтиво позивају, да изволе доћи на

ванредну главну скупштину

која ће се одржати **23. јануара 1921. у 3 сата после подне** у штедионичким просторијама с овим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1. Предлог управног одбора за поништење закључка ванредне скупштине од 26/X. 1916. гледе фузије са Кредитном Банком у Ст.-Пазови.

1—1 **Управа.**

БАТА **БАТА**

Н. Сад, Краља Петра ул. 5.

Препоручује своје велико стовариште мушких и женских

ЦИПЕЛА

уз јако снижену цену. Умољавам поштовану публику, да се с поверењем обрати на нашу радњу, где ће се осведочити о тачној и :-: солидној послуги. :-:

Р. ИЛИЈЕВИЋ.

447 6—10

ТРГОВЦИМА!

ИМАМО НА СТОВАРИШТУ РАЗНУ РОБУ НА ВЕЛИКО:

ГВОЖЂАРСКА РОБА:

Винтерове осовине, поцинкованог плеха, потковица, емаљираног посуђа, ашова, лопата, будака, дрљача и остале у ту струку спадајуће робе. — Штедњака, (шпархета) рернова, цеви за дим, вентилатора за димњаке и друго.

РАЗНИХ МАШИНА:

за шивење, за крупљење, за чишћење ране, за прање и друго.

СТАКЛАРСКЕ РОБЕ:

Стакло за прозоре, стакла за лампу од 3—11, чаша мањих и већих, посуђа и друго.

ТАМЈАНА I. КАКВОЋЕ:

разашиљемо у поштанским омотима и препоручујемо црквеним општинама.

КОЛОНИЈАЛНЕ РОБЕ:

бибера црна крупна, паприке слатке и љуте, соли румунске ситне и у камену. Коломасти, товоте масти, машинског уља.

Ловачких патрона калибера 12, 16 и 20. — Кровне хартије (Dachpappe).

ТЕЛЕФОН 1—56. | ТЕЛЕФОН 1—56.

РОБНО ОДЕЛЕЊЕ

ВАНКЕ ВОЈВОДИНЕ Д. Д. Н. САД.

8 4—10

Штампарско подузеће „Застава“ д. д. 24—921